

1. Scenariusz lekcji: „Wrzesień 1939 roku na ziemiach polskich”

Przedmiot: Historia

Klasa: 8 szkoły podstawowej/szkoła ponadpodstawowa

Czas trwania: 45 minut

Cele lekcji:

Uczeń:

- zna daty i wydarzenia związane z wybuchem II wojny światowej,
 - potrafi wyjaśnić przyczyny agresji Niemiec i ZSRS na Polskę,
 - rozumie pojęcia: Blitzkrieg, wojna obronna 1939 r., obrona Westerplatte, Korpus Ochrony Pogranicza, obrona i kapitulacja Warszawy, obrona Grodna,
 - potrafi wskazać na mapie kierunki ataku Niemiec i ZSRS,
 - ocenia postawę Polaków wobec agresorów,
 - potrafi przedstawić postać Grażyny Lipińskiej jako symbolu odwagi i patriotyzmu.
-

Metody pracy:

- Wykład nauczyciela z prezentacją multimedialną,
 - Praca z filmem,
 - Dyskusja w grupach,
 - Praca pisemna (artykuł).
-

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie (5 minut)

Działania nauczyciela:

- Powitanie uczniów, przedstawienie tematu i celów lekcji.

Krótkie wprowadzenie na temat sytuacji politycznej w Europie przed wybuchem wojny: przyłączenie Austrii do Rzeszy; likwidacja Czechosłowacji; niemieckie żądania wobec Polski; gwarancje Wielkiej Brytanii i Francji dla Polski.

- Przypomnienie wydarzeń końca sierpnia i początku września 1939 roku:
 - pakt Ribbentrop–Mołotow,
 - agresja Niemiec 1 września,
 - atak ZSRS 17 września,
 - sytuacja władz i wojska polskiego.

Aktywność uczniów:

- Słuchają, odpowiadają na pytania nauczyciela, przypominają znane im fakty o wojnie obronnej 1939 r.

2. Prezentacja multimedialna / wykład nauczyciela (10 minut)

Treści:

- Przedstawienie sylwetki Grażyny Lipińskiej – nauczycielki, harcerki, uczestniczki obrony Grodna, więzionej przez Sowieców.
- Pokazanie mapy sytuacji wojennej Polski we wrześniu 1939 r.
- Omówienie obrony Grodna:
 - lokalizacja i znaczenie miasta,
 - jakie były rozkazy naczelnego wodza odnośnie agresji sowieckiej,
 - udział ludności cywilnej, harcerstwa
 - dramatyczny przebieg walk i skutki po kapitulacji miasta. Wskazanie na postawy bohaterstwa i poświęcenia ludności cywilnej, w tym młodzieży.

3. Praca z filmem (20 minut)

Przebieg:

- Oglądanie 1. odcinka serialu „Grażyna Lipińska – Niepokonana”.

<https://www.youtube.com/watch?v=5uvBt1Rz33s&list=PLqh0OnxCcUeTXM6S7iV5pJ1pSx9ItI1cT>

- W trakcie projekcji uczniowie wcielają się w rolę korespondentów wojennych – notują najważniejsze informacje o sytuacji wojennej, postawach ludzi, emocjach bohaterów.

Po filmie:

- Nauczyciel dzieli uczniów na 3–4 grupy. Każda z grup zapoznaje się z rozkazem naczelnego wodza odnośnie walk z sowietami, nadaną przez radiostację 17 września wieczorem:

„Sowiety wkroczyły. Nakazuję ogólne wycofanie na Rumunię i Węgry najkrótszymi drogami. Z bolszewikami nie walczyć, chyba w razie natarcia z ich strony albo próby rozbrojenia oddziałów. Zadanie Warszawy i miast, które miały się bronić przed Niemcami – bez zmian. Miasta, do których podejść bolszewicy, powinny z nimi pertraktować w sprawie wyjścia garnizonów do Węgier lub Rumunii”.

Naczelnny wódz E. Rydz-Śmigły, 17.09.1939 r.

- Każda grupa opracowuje krótki artykuł prasowy pt. „Wrzesień 1939 – relacja z pola walki”.
 - W artykule należy uwzględnić: miejsce i czas wydarzeń, opis bohaterów, przebieg walk, postawy ludności, refleksję o znaczeniu tych wydarzeń.
 - Prezentacja efektów pracy – grupy odczytują fragmenty swoich artykułów.

4. Dyskusja (5 minut)

Proponuję pytania do dyskusji:

- Jakie wartości kierowały obrońcami Grodna?
 - Dlaczego mimo braku szans Polacy podjęli walkę z agresorami?
 - Czy postawa Grażyny Lipińskiej może być wzorem dla współczesnej młodzieży?
 - Jakie emocje wzbudził w was film?
-

5. Podsumowanie lekcji i zadanie domowe (5 minut)

Nauczyciel:

- Podkreśla znaczenie kampanii polskiej 1939 r. jako symbolu walki o niepodległość mimo klęski militarnej.
- Przypomina najważniejsze pojęcia z lekcji.
- Zadaje pytanie podsumowujące:
„Co dla Ciebie znaczy być patriotą w obliczu trudnych wyborów?”

Zadanie domowe:

- Napisz krótką refleksję pt. *„Czy obrona Grodna była potrzebna, mimo że nie mogła zakończyć się zwycięstwem?”*
lub
 - Zaznacz omówione na lekcji wydarzenia na osi czasu.
-

Materiały pomocnicze:

1. Mapa sytuacji wojennej w Polsce we wrześniu 1939 roku.
2. Prezentacja multimedialna o Grażynie Lipińskiej i obronie Grodna.
3. Film „Grażyna Lipińska – Niepokonana”.
4. Broszura o Grażynie Lipińskiej.

Karta pracy nr 1

„Korespondent wojenny”

„Sowiety wkroczyły. Nakazuję ogólne wycofanie na Rumunię i Węgry najkrótszymi drogami. Z bolszewikami nie walczyć, chyba w razie natarcia z ich strony albo próby rozbicia oddziałów. Zadanie Warszawy i miast, które miały się bronić przed Niemcami – bez zmian. Miasta, do których podejść bolszewicy, powinny z nimi pertraktować w sprawie wyjścia garnizonów do Węgier lub Rumunii”.

Naczelnny wódz E. Rydz-Śmigły, 17.09.1939 r.

Na podstawie 1. odcinka serialu i powyższego tekstu przygotuj krótki artykuł prasowy pt. „Wrzesień 1939 – relacja z pola walki”. Uwzględnij w nim: miejsce i czas wydarzeń, opis bohaterów, przebieg walk, postawy ludności, refleksję o znaczeniu tych wydarzeń.
